

POSTANOWIENIE

28 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym 28 maja 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa P.P. i K.P.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 22 kwietnia 2024 r., I ACa 1918/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz P.P. 2 700 złotych oraz na rzecz K.P. 4 050 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego postanowienia.

[wr]

UZASADNIENIE

Pozwany Bank spółka akcyjna w W. (poprzednio Bank1 spółka akcyjna w W.) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 22 kwietnia 2024 r. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił jej oczywistą zasadnością (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wynikającą z błędnego ustalenia nieważności łączącej strony umowy kredytu wskutek abuzywności postanowień

umowy i braku możliwości zastąpienia niedozwolonych postanowień obiektywnym, niezależnym od banku, kursem waluty, czy też przepisem dyspozytywnym normy art. 358 § 2 k.c., podczas gdy postanowienia umowy kredytu umożliwiające pozwanemu ustalenie tabel kursów kupna i sprzedaży walut na zasadach rynkowych w ramach uprawnień wynikających z pr.bank., przyznających bankowi autonomię w zakresie określania kursów walut stosowanych przezeń w rozliczeniach z klientami, nie mogą zostać uznane za abuzywne, gdyż stanowi to bezpodstawne nadmierne ograniczenie swobody działalności gospodarczej banku, albowiem zasady ustalania kursów walut przez pozwanego są zgodne z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącymi dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami, a ponadto zasady ustalania kursu średniego przez Narodowy Bank Polski są analogiczne do zasad ustalania kursów przez pozwanego, co prowadziłoby do uznania, iż postanowienia regulujące zasady ustalania kursu średniego Narodowego Banku Polskiego również są abuzywne.

Na wypadek nieuwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżący wskazał na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) związanego z wykładnią art. 358 § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie dopuszczalności zastąpienia uznanej za abuzywną klauzuli kursowej innymi zasadami określenia kursu waluty, np. kursem średnim NBP bądź art. 358 § 2 k.c.

W odpowiedziach na skargę kasacyjną powodowie P.P. i K.P. wnieśli o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* dla każdego prawnika, który bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (zob.

postanowienie SN z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, i z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17). Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanego naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalnego w sposób oczywisty dla każdego prawnika (zob. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Przedstawiona przez skarżącego argumentacja nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę z odwołaniem do tabel kursowych ustalanych przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów oznaczania kursu waluty jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i obciąża kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu (zob. np. wyroki SN: z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 48 i powołane tam orzecznictwo, i z 13 października 2022 r., II CSKP 864/22, OSNC 2023, nr 5, poz. 50). Takie postanowienia umowne, kształtując prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, są niedozwolone i nie wiążą konsumenta (art. 385¹ k.c., zob. wyroki SN: z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22; z 9 września 2022 r., II CSKP 794/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 902/22). Postanowienia te należy uznać za niedozwolone niezależnie od tego, czy swoboda banku w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyłeń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów. Stwierdzenia abuzywności postanowień umowy zawierających klauzule przeliczeniowe, nie wyklucza uprawnienie banku do ustalania kursów walut i obowiązek ich ogłaszania (art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank.). Bankom niewątpliwie przysługuje wskazane uprawnienie, jak również prawo do przeprowadzania transakcji na podstawie ustalonych przez siebie kursów.

Niedozwolony charakter zakwestionowanych postanowień polega jednak nie na samym zastosowaniu kursu banku, ale na tym, że kredytobiorca musiał przystać na zastosowanie kursu, którego wysokości nie mógł poznać przed przystąpieniem do umowy, a który to kurs bank miał ustalić dopiero w przyszłości (zob. wyrok SN z 18 października 2023 r., II CSKP 122/23).

W uchwale składu całej Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), Sąd Najwyższy przyjął, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Stanowisko to odzwierciedla dominujący w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że w przypadku umowy kredytu indeksowanego kursem CHF, po wyeliminowaniu z niej klauzul przeliczeniowych, nie jest możliwe utrzymanie takiej umowy w mocy. W takiej sytuacji nie jest bowiem możliwe określenie zgodnego z wolą stron rozmiaru wzajemnych świadczeń, a przede wszystkim wysokości zobowiązania konsumenta względem banku. Postanowienia określające główne świadczenia stron podlegają bowiem kontroli z punktu widzenia abuzywności tylko wówczas, gdy są niejednoznaczne (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). W przeciwnym razie zasady ochrony konsumenta muszą ustąpić jednoznacznej woli stron. Jeżeli jednak postanowienia te są niejednoznaczne, to w efekcie nie ma zgodnych oświadczeń woli obu stron co do związania się umową o określonej treści. Nie istnieje więc konsens w zakresie głównych świadczeń, który z perspektywy art. 385¹ § 1 k.c. podlegałby ochronie. Stąd też wynika skutek w postaci braku związania umową w pozostałym zakresie, skoro nie są uzgodnione główne świadczenia stron, a więc elementy konstrukcyjne umowy, przesądzające o charakterze (istocie) danego stosunku prawnego (zob. wyrok SN z 13 października 2022 r., II CSKP 864/22, OSNC 2023, nr 5, poz. 50, i powołane tam orzecznictwo).

Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (zob. uchwałę całej Izby Cywilnej

z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22). Oznacza to, że nie jest możliwe wypełnienie powstałych w umowie luk po usunięciu z niej abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej przez odwołanie się m.in. do art. 358 § 2 k.c. czy art. 24 ust. 3 ustawy o NBP. Ponadto art. 358 § 2 k.c. wszedł w życie 24 stycznia 2009 r. (zob. ustawę z 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo dewizowe, Dz.U. z 2008 r. Nr 228, poz. 1506). Niedopuszczalne byłoby więc stosowanie tego przepisu w odniesieniu do łączącej strony umowy kredytu zawartej w 2006 r., a więc przed wejściem w życie tego przepisu.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się również ścisłe powiązanie ze sobą klauzuli ryzyka walutowego i klauzuli *spreadu* walutowego. Klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula *spreadowa* nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającej z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te składające się na przyjęty w umowach kredytowych mechanizm przeliczeniowy są ze sobą ściśle powiązane, a ich rozszczepienie byłoby zabiegiem sztucznym (zob. wyroki SN: z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22; z 7 lutego 2024 r., II CSKP 1045/22; z 21 lutego 2024 r., II CSKP 225/23).

W konsekwencji skarżący nie wykazał, że zaskarżone orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje, że zastosowanie powołanych w skardze przepisów prawa doprowadziło do wydania nieprawidłowego rozstrzygnięcia, oraz że Sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa w sposób, który przekłada się na konieczność uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Powołując się na tę przyczynę kasacyjną skarżący powinien przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, wywołuje poważne wątpliwości interpretacyjne, nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo

dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany i jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne nie czynią zadość wymogom stawianym istotnemu zagadnieniu prawnemu w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Po pierwsze, skarżący nie sformułował istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., lecz wskazał na potrzebę wykładni art. 358 § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c., co wymagałoby powołania się na przyczynę kasacyjną z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skarżący potraktował zamiennie dwie odrębne przesłanki przedsądu zawarte w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., do czego nie ma podstaw.

Po drugie, przedstawione przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne były już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. uchwałę całej Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22; uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 oraz wyroki SN: z 5 kwietnia 2023 r., II CSKP 1075/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 775/22; z 19 maja 2022 r., II CSKP 985/22; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21). W sytuacji, gdy Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę, brak jest interesu publicznego w przyjęciu skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Mariusz Łodko

[wr]

[SOP]